

О. В. Загребельний

НОВІ ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В РОБОТІ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ

Актуальність дослідження обумовлена недостатньою розробленістю проблеми формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом. Автором запропоновано такі освітні орієнтири, як-от: спрямованість роботи з особовим складом на максимально повне розкриття курсантами внутрішнього потенціалу в правоохоронній діяльності та самозбереження в процесі фахової підготовки; управління процесом формування готовності курсантів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом на засадах співробітництва й прийняття колективного рішення; підвищення ефективності формування готовності курсантів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом завдяки використанню інтерактивних педагогічних технологій.

Метою наукової роботи є проектування й обґрунтування нових освітніх орієнтирів із проблеми формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом.

Методами дослідження – аналіз наукової літератури з обраної теми, порівняння різних підходів до визначення компонентів і шляхів формування готовності курсантів до професійної самореалізації, пілотний експеримент, анкетування, співбесіда, прийоми тайм-менеджменту, навчально-методичний семінар, тренінг.

У результаті проведеного дослідження виокремлено нові ідеї, котрі мають змінити ставлення до особистості військовослужбовця як активного учасника співпраці та ініціатора колективного рішення; уточнено поняття «готовність майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом»; проаналізовано результати анкетування з метою виявлення потреб курсантів у змінах і покращенні умов організації освітнього процесу; наведено приклади навчально-методичних й організаційно-виховних заходів для викладачів і курсантів, завдяки яким формується готовність майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом.

Рекомендовано розробити інтерактивні технології з формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом і застосовувати їх у процесі викладання

навчальних дисциплін «Військова педагогіка і психологія», «Основи психологічного управління».

Ключові слова: професійна самореалізація особистості, робота з особовим складом, курсанти, співробітництво, колективна думка, інтерактивні технології, керування часом.

Zahrebelny O. V. New educational guidelines of readiness formation by law-enforcement officers for professional self-realization in the work with personnel. This scientific research is important today because the readiness formation of future law-enforcement officers for professional self-realization in work with personnel is not clearly studied. The author suggests the following educational guidelines: to orient the work with personnel for the fullest inner potential fulfillment by cadets in law enforcement field and for self-preservation during the process of occupational training; to control the process of cadets' readiness formation for professional self-realization within the work with personnel on the basis of cooperation and making a collective decision; to increase the effectiveness of cadets' readiness formation for professional self-realization in working with personnel through the use of interactive pedagogical technologies.

The purpose of scientific research is to design and to substantiate new educational guidelines according to the problem of the readiness formation of future law-enforcement officers for professional self-realization in their work with personnel.

In this research the author uses the following methods: analysis of scientific literature according to the theme, comparison of different approaches in order to define components and ways of cadets' readiness formation for professional activity, preliminary experiment, questionnaires, interviews, time management techniques, training workshop and training.

During this research the new ideas which should change the attitude towards the personality of the law-enforcement officer as an active participant of cooperation and as initiator of collective decision are outlined. Also the definition the "readiness of future law enforcement officers for professional self-realization in the work with personnel" is specified; the results of the questionnaire in order to identify the needs of cadets in changes and improving the conditions for organization of educational process; are analyzed examples of teaching and methodological and organizational-educational measures for teachers and for cadets are selected and according to this, the readiness of future law-enforcement officers for professional self-realization in work with personnel is formed.

It is recommended to develop interactive technologies for the readiness formation of future law-enforcement officers for professional self-realization in work with personnel and to apply them in the course of teaching the disciplines "Military Pedagogy and Psychology" and "Fundamentals of Psychological Management".

Key words: *professional self-realization of the person, work with personnel, cadets, cooperation, collective decision, interactive technologies, time management.*

Вступ. В умовах загрози зовнішньої агресії та зазіхання на територіальну цілісність і незалежність України існує нагальна потреба в нарощуванні бойової здатності Національної гвардії України як військового формування, здатного виконувати правоохоронні та оборонні завдання національної безпеки України. Нині заслуговує уваги підняття іміджу, престижу та вмотивованості військової служби, усебічний та гармонійний розвиток особистості воїнів задля успішного виконання завдань за призначенням.

У Директиві командувача Національної гвардії України від 26.06.2017 №15 «Про вдосконалення організації роботи з особовим складом у Національній гвардії України» (2017) чітко визначено завдання роботи з особовим складом, одним із яких є проведення індивідуальної роботи, усебічне розкриття талантів, здібностей та максимального використання потенціалу кожного військовослужбовця й працівника Національної гвардії України в інтересах виконання покладених законодавством завдань (Dyrektyva komanduvacha Natsionalnoi hvardii Ukrainy «Pro vdoskonalennia orhanizatsii roboty z osobovym skladom u Natsionalnii hvardii Ukrainy», 2017). Заступник командира роти по роботі з особовим складом зобов'язаний знати кожного військовослужбовця роти, його ділові, професійні якості, морально-психологічний стан, запити, настрої, сімейний стан і відповідно до цього вести виховну роботу (Vasyshchev, 2018).

Як свідчить аналіз нормативно-правової бази організації роботи з особовим складом у Національній гвардії України, виховання особистості військовослужбовців та розкриття їхньої індивідуальності задекларовано й прописано в статутних положеннях. Проте, недостатньо розробленою є проблема формування готовності до професійної самореалізації курсантів у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання.

Методологічну й теоретичну основу дослідження становлять положення Конституції України, законів України, статутів Збройних Сил України, указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, Військової присяги, функціональних та службових обов'язків, наказів командирів (начальників), а також ідеї про людину як найвищу цінність, єдність особистісного і соціального, індивідуального і колективного, про вирішальну роль діяльності в пізнанні та перетворенні дійсності.

Теоретичним і практичним підґрунтям дослідження стала праця (автори В. Васищев, С. Іщенко, О. Міршук), у якій описані сучасні вимоги до організації роботи з особовим складом відповідно до чинних керівних документів Національної гвардії України та програми навчальної дисципліни «Теорія і практика роботи з особовим складом» (Vasyshchev, 2018).

Науковими засадами слугували головні ідеї проведених досліджень із питань формування готовності курсантів льотних навчальних закладів до професійної діяльності (О. Керницький); формування готовності до управлінської діяльності курсантів вищих навчальних закладів МВС України у фаховій підготовці (Р. Троцький). Проте в цих працях недостатньо розглянуті питання, що стосуються самозбереження особистості, самоменеджменту, використання прийомів тайм-менеджменту (Kernytskyi, 2015; Trotskyi, 2018).

Особливої уваги в дослідженні набули питання організації співробітництва в курсантському колективі, запровадження інтерактивних технологій у процесі роботи з особовим складом (Ishchenko, 2015; Smyrnova, n.d.; Torichnyi, 2016).

Ураховуючи вищесказане, у теорії і практиці мають місце нові освітні орієнтири формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом.

Мета та завдання. Метою наукової роботи є проектування й обґрунтування нових освітніх орієнтирів із проблеми формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим

складом, а завданнями – виокремлення нових ідей, які мають змінити ставлення до особистості військовослужбовця як активного учасника співпраці та ініціатора колективного рішення; уточнення поняття «готовність майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом»; проведення анкетування з метою виявлення потреб курсантів у змінах і покращенні умов організації освітнього процесу; наведення прикладів навчально-методичних й організаційно-виховних заходів для викладачів і курсантів, завдяки яким формується готовність майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом.

Методи дослідження. Аналіз наукової літератури з обраної теми, порівняння різних підходів до визначення компонентів і шляхів формування готовності курсантів до професійної діяльності, пілотний експеримент, анкетування, співбесіда, прийоми тайм-менеджменту, навчально-методичний семінар, тренінг.

У межах пілотного експерименту курсантам курсу № 1 гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України спеціальності «Філологія», (майбутнім заступникам по роботі з особовим складом (разом 125 осіб)) було запропоновано питання, на які отримали відповіді різного характеру.

1. Як Ви вважаєте, що потрібно змінити в освітньому процесі?

1) найбільший фактор, необхідний для моєї професійної самореалізації – це час, якого дуже мало; необхідні умови вільного часу, вільної думки, життя без обмежень, умови морально-психологічного стійкого стану; надання більше часу для вивчення іноземної мови – 48%;

2) набуття професійних навичок у представників НАТО, відміна робочої команди, можливість практично використовувати свої мовні навички під час спілкування з іноземними делегаціями – 30%;

3) більш гнучка матеріальна база вибору індивідуальної підготовки, наприклад, слухач магістратури під час самопідготовки має право самостійно

обирати дисципліну, до якої він має готуватися, використовуючи всі сучасні засоби – 22%.

2. Як Ви вважаєте, що потрібно змінювати в собі?

1) вибір професії має відповідати бажанням людини, тому необхідно навчитися приймати рішення самостійно; необхідна освіта й старанність людини, постійне бажання та запал в очах, любов до справи, яку обрали, усвідомлення цілей, яких необхідно досягти – 50%;

2) намагатися покращувати міжособистісні стосунки в курсантському колективі, «як для мене, так і для інших військовослужбовців досить важливими є стосунки з старшими командирами, їх взаєморозуміння, приклад гарної професійної підготовки моїх командирів» – 34%;

3) формувати самоповагу, уміння застосовувати свої навички на творчому рівні, розвивати себе в інших сферах, не пов'язаних із професійною діяльністю, постійно прагнути до творчого саморозвитку – 16%.

3. Чи задовольняють Вас існуючі умови професійної підготовки?

1) частково задовольняють – необхідно покращити матеріальну базу, збільшити години самопідготовки, проводити цікаві пари: лекції й семінари, заохочувати до якісного навчання, частіше проводити індивідуальні бесіди, організовувати цікаве дозвілля, збільшити кількість годин практики в службовій діяльності – 64%;

2) задовольняють – умови та обставини мають бути й не суворими, і не вільними, такі як є; в академії достатньо часу для навчання, для занять спортом і для відпочинку, тому все влаштовує – 20%.

3) не задовольняють – низьке грошове забезпечення та обмеженість особистого часу, «застарілість» статуту до відповідних норм сучасного стану та переходу до інших стандартів, нерозробленість пільг та гарантій для сімей військовослужбовців, гендерна нерівність, погані умови харчування та проживання, відсутність перспективи несення служби за місцем проживання – 16%.

Проведений аналіз результатів опитування свідчить про такі тенденції: невміння курсантами керувати часом, недостатньо глибока переконаність у бажанні займатися правоохоронною діяльністю, незадоволеність умовами, у яких вони проходять професійну підготовку. Доцільно зазначити, що курсанти бажають позитивних змін у підготовці до складної професійної діяльності та відкрито про це говорять.

Результати. До нових освітніх орієнтирів формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації з особовим складом віднесемо:

І. Спрямованість роботи з особовим складом на максимально повне розкриття курсантами внутрішнього потенціалу в правоохоронній діяльності та самозбереження в процесі фахової підготовки.

Згідно з Директивою, про яку йшлося вище, попередній *термін «виховна робота»* замінено терміном *«робота з особовим складом»*, хоча зміст і форми такої роботи по суті мало чим відрізняються. Особлива увага приділяється всебічному розкриттю талантів, здібностей та максимальному використанню потенціалу кожного військовослужбовця Національної гвардії України, формуванню образу захисника України, підвищенню престижу військової контрактної служби.

Незважаючи на таку увагу до роботи з особовим складом у Національній гвардії України з боку керівних органів, випускники вищих закладів освіти зі специфічними умовами навчання відзначають труднощі, із якими вони стикаються під час проходження військової служби в підрозділах та військових частинах, а саме: бракує знань і вмінь реалізовувати прийоми, методи, форми організаційної роботи, виявляти індивідуальні особливості військовослужбовців, передбачати результати колективної взаємодії, згуртовувати колектив військових і працювати з лідерами. Офіцери по роботі з особовим складом зазначають, що курсанти відчують труднощі в розкритті власного потенціалу з таких причин: недостатня мотивованість на пізнання й виявлення власних потреб професійної самореалізації; брак

досвіду самовиховання, основою якого є сила волі та вміння самоконтролю; невміння поєднувати індивідуальні інтереси та потреби з колективними завданнями, будувати міжособистісні взаємини на засадах взаємодовіри й взаємовідповідальності.

Специфіка правоохоронної діяльності вимагає професійного самозбереження працівників такої складної й напруженої професії. Феномен професійного самозбереження особистості характеризується саморегуляцією (здатність утримувати рівновагу між зовнішніми чинниками впливу та внутрішнім реагуванням на них) і емоційною стійкістю (здатність повертатися в стан рівноваги після виходу з нього). Провідною ідеєю нашого дослідження є формування навичок професійного самозбереження курсантів на основі розкриття їхніх потенційних можливостей, прогнозування ефективних шляхів професійної самореалізації в службово-бойових умовах.

II. Управління процесом формування готовності курсантів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом на засадах співробітництва й прийняття колективного рішення.

У дослідженні виділяємо такі позиції: ефективність правоохоронної діяльності підвищується завдяки готовності працівників до управлінської діяльності, невід'ємною складовою якої є самоуправління або самокерівництво; у курсантському колективі надається право колективному самоврядуванню, коли йдеться про свідому й самостійну організацію колективної діяльності, активність та ініціативність окремих майбутніх правоохоронців; самоуправління є особистісною рисою людини та складовою її готовності до професійної самореалізації.

Як зазначає Р. Троцький (Trotskyi, 2018), доцільність формування готовності курсантів до управлінської діяльності обумовлена необхідністю подолання негативних тенденцій у вищих закладах освіти зі специфічними умовами навчання, а саме: домінування авторитарного стилю спілкування й управління в правоохоронних органах, неефективність прийнятих рішень, низький рівень діалогічної взаємодії між керівником і підлеглими. Нам

імпонує визначення поняття «готовність курсантів до управлінської діяльності» як інтегрованого особистісного новоутворення, що складається з індивідуально-психологічних особливостей і характеризується активним і позитивним ставленням курсантів до професійної діяльності, зокрема до управлінської діяльності, стійкою професійною спрямованістю, належними знаннями й уміннями, що забезпечують успішне здійснення професійних завдань.

У праці О. Керницького (Kernytskyi, 2015) зазначено такі компоненти готовності курсантів до професійної діяльності: мотиваційний, когнітивний, операційний, емоційно-вольовий, професійні якості особистості. До речі, у цій праці накладається психологічна спрямованість курсантів з її мотиваційним компонентом. Учений розуміє психологічну спрямованість як систему внутрішніх спонукань курсантів, їхніх життєвих цінностей, мотивів і мотивацій, професійного ідеалу служіння батьківщині. По суті, таким він і бачить мотиваційний компонент готовності курсантів до льотної професійної діяльності.

Проведений аналіз наукової літератури (Kernytskyi, 2015; Trotskyi, 2018) дає підстави стверджувати, що готовність курсантів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом є особистісно-професійним новоутворенням, що виявляється в потребах самозбереження й професійного самовираження, знаннях про відповідність власного потенціалу вимогам правоохоронної діяльності, уміннях розкривати професійні здібності й правильно діяти в екстрених ситуаціях, адекватно оцінювати причини й наслідки правопорушень, проектувати шляхи розв'язання конфліктних ситуацій, співпрацювати з колегами й правопорушниками, виробляти й приймати колективну думку. Виокремимо мотиваційно-управлінський, знаннєво-практичний, оцінювально-прогностичний компоненти готовності курсантів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом.

Зазначимо, що проблемі невміння людини розподіляти час та ним керувати приділяють увагу дослідники О. Крикун, О. Мармаза, В. Приймак

(Krykun, 2014; Marmaza, 2016; Pryimak, 2008). Управління процесом формування готовності курсантів до професійної самореалізації на засадах співробітництва й прийняття колективного рішення буде ефективним, якщо в роботі з особовим складом застосовувати прийоми тайм-менеджменту. Так, ефективними виявилися результати співбесіди, під час якої було поставлено питання: чи вмієте долати «крадіїв часу» (телефонні дзвінки, зайві розмови, слабка сила волі тощо); як можна мобільно використовувати робочий час; чи контролюєте використання часу; як наблизити заплановане до його реального виконання.

III. Підвищення ефективності формування готовності курсантів до професійної самореалізації в роботі з особовим складом завдяки використанню інтерактивних педагогічних технологій.

Перевага інтерактивних педагогічних технологій полягає в тому, що між учасниками освітнього процесу відбувається взаємодія на засадах співробітництва й партнерських стосунків, формуються навички взаємодопомоги на основі довіри й толерантності, спільного отримання необхідної інформації та ухвалення рішення, ефективної комунікації, своєчасного й грамотного розв'язання конфліктів. Комфортне середовище створюється завдяки демократичному спілкуванню рівноправних сторін, критичному мисленню й комунікативності учасників освітнього процесу. Провідними принципами є гуманізація й відкритість новому досвіду, свобода вибору, зворотний зв'язок. За таких обставин суб'єкти освітнього процесу відчують власну інтелектуальну досконалість, успішність і прагнуть до нових акме-вершин.

Цілком погоджуємося з С. Іщенком (Ishchenko, 2015), який акцентує увагу на ролі офіцера по роботі з особовим складом (педагога, офіцера курсової ланки) в організації інтерактивної взаємодії в курсантському колективі. На думку науковця, необхідно створювати атмосферу довіри й доброзичливості, виключати з мовного запасу нецензурні висловлювання, розвивати емоційну стійкість і толерантність у роботі з особовим складом. Як

позитивний результат, реалізація цих технологій «унеможливорює пасивність курсантів у колективному взаємодоповнюючому процесі виховання, заснованому на взаємодії всіх його учасників», та «на кожному курсантові лежить персональна відповідальність за виховну роботу з особовим складом, оскільки від його діяльності залежить якість виконання службового завдання» (Kernytskyi, 2015, p. 113).

Варто звернути увагу на методичні рекомендації, висловлені дослідником О. Торічним (Torichnyi, 2016). З огляду на переваги й недоліки інтерактивних педагогічних технологій автор зазначає, що їх запровадження вимагає попередньої підготовки як педагогів, так і курсантів. Метою цих технологій є спонукання курсантів до позитивних змін в освітньому процесі. Проаналізувавши ці та інших рекомендації, ми зробили висновок, що запровадження інтерактивних педагогічних технологій вимагає методичної підготовки викладачів. Тому запропонували на Школі молодих викладачів обговорити тему навчально-методичного семінару: «Інтерактивні педагогічні технології: переваги й недоліки». У процесі обговорення цієї теми викладачі висловили такі побажання: у роботі з особовим складом необхідно враховувати індивідуальні особливості курсантів; ефективність командоутворення залежить від наявних у проектній групі лідерів; інтерактивні методи й форми слід поєднувати з традиційними методами й формами навчання й виховання курсантів. Важливим чинником ефективності використання інтерактивних педагогічних технологій є відтворення змісту професійної підготовки засобами моделювання й ситуаційних методів. Так, нам імponує праця І. Смирнової (Smirnova, n.d.), у якій наведено приклади практичного застосування інтерактивних методів під час вивчення професійно-орієнтованих дисциплін у льотному навчальному закладі.

Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел свідчить, що останнім часом науковцями значна увага приділяється особистісно зорієнтованим тренінгам, які проводяться з майбутніми фахівцями (Khyzhniak, 2018). У нашому випадку курсантам пропонуємо тренінг на тему

«Пізнай себе», на якому вони мають розкривати власний потенціал завдяки вправам із самопізнання й професійним ситуаціям.

Обговорення. У дослідженні суперечливими є такі положення. З одного боку, військовослужбовці діють згідно з вимогами статутів, у яких бездоганно розписано, що потрібно робити всім управлінським ланкам у вихованні особового складу. З іншого, – існує певне незадоволення військовослужбовцями тими умовами, які мають бути сприятливими для їхньої професійної діяльності. Ми пропонуємо нові освітні орієнтири, які допоможуть курсантам більш глибоко себе зрозуміти та усвідомити власну цінність і значимість турботи про іншу людину.

Висновки. У проведеному дослідженні було здійснено: проектування й обґрунтування нових освітніх орієнтирів із проблеми формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом; виокремлення нових ідей, які мають змінити ставлення до особистості військовослужбовця як активного учасника співпраці та ініціатора колективного рішення; уточнення поняття «готовність майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом»; проведення анкетування з метою виявлення потреб курсантів у змінах і покращенні умов організації освітнього процесу; наведення прикладів навчально-методичних й організаційно-виховних заходів для викладачів і курсантів, завдяки яким формується готовність майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом.

Перспективами подальших розвідок є розроблення інтерактивних технологій із формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом і застосування їх у процесі викладання навчальних дисциплін «Військова педагогіка і психологія», «Основи психологічного управління».

ЛІТЕРАТУРА

Директива командувача Національної гвардії України «Про вдосконалення організації роботи з особовим складом у Національній гвардії України», № 15 від 26.06.2017 р.

- Іщенко С. О. Інтерактивні технології підготовки курсантів до виховної роботи з особовим складом. *Витоки педагогічної майстерності* : зб. наук. праць. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. Вип. 16. С. 110-115.
- Керницький О. М. Формування готовності курсантів льотних навчальних закладів до професійної діяльності. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітніх школах* : зб. наук. праць. Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2015. Вип. 41 (94). С. 155-161.
- Крикун О. А. Самоменеджмент : учеб. пособие. Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2014. 344 с.
- Мармаза О. І. Інноваційний менеджмент. Х. : ТОВ «Планета-принт», 2016. 197 с.
- Організація роботи з особовим складом в підрозділах Національної гвардії України : навч. посіб. / уклад: В. С. Васищев, О. Є. Міршук, С. О. Іщенко. Х. : НАНГУ, 2018. 230 с.
- Приймак В. М. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. К. : Атіка, 2008. 240 с.
- Смирнова І. Л. Практичне застосування інтерактивних методів при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін у льотному навчальному закладі. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/10238-26469-1-SM.pdf> 17.06.2018.
- Торічний О. Потенціал інтерактивних технологій у формуванні фахової компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2016. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_2_9/. 22.07.2018.
- Троцький Р. С. Формування готовності до управлінської діяльності курсантів вищих навчальних закладів МВС України у фаховій підготовці : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». К., 2018. 22 с.
- Хижняк А. А. Обґрунтування програми професійного самозбереження викладачів фізичного виховання вищих навчальних закладів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VI (63), Issue: 153, 2018. URL: <https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/httpsdoi.org10.31174send-pp2018-153vi63-16.pdf> 10.09.2018.

REFERENCES

- Dyrektiva komanduvacha Natsionalnoi hvardii Ukrainy (2017, June 26) *Pro vdoskonalennia orhanizatsii roboty z osobovym skladom u Natsionalnii hvardii Ukrainy* [On improving the organization of work with personnel in the national guardianship of Ukraine], 15 (in Ukrainian).
- Ishchenko, S. O. (2015) Interaktyvni tekhnolohii pidhotovky kursantiv do vykhovnoi roboty z osobovym skladom. [Interactive technologies of preparation of students are to an educate work with a personnel]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti* : zb. nauk. prats. Poltava : PNPU imeni V. H. Korolenka, 16, 110-115. (in Ukrainian).
- Kernytskyi, O. M. (2015) Formuvannia hotovnosti kursantiv lotnykh navchalnykh zakladiv do profesiinoi diialnosti. [Forming of readiness of students of flying educational establishments is to professional activity]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnikh shkolakh* : zb. nauk. prats. Zaporizhzhia : Klasych. pryvat. un-t, 41 (94).155-161. (in Ukrainian).
- Khyzhniak, A. A. (2018, September 10) Obgruntuvannia prohramy profesiinoho samozberezhennia vykladachiv fizychnoho vykhovannia vyshchykh navchalnykh zakladiv. [Ground of the program of professional self-preservation of teachers of physical education of higher educational establishments]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VI (63), Issue: 153. Retrieved from: <https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/httpsdoi.org10.31174send-pp2018-153vi63-16.pdf> (in Ukrainian).

- Krykun, O. A. (2014) *Samomenedzhment* [Self Management]. Kharkov : KhNU imeni V. N. Karazina, 344 (in Russian).
- Marmaza, O. I. (2016) *Innovatsiinyi menedzhment*. [Innovative management]. Kharkiv : TOV «Planeta-prynt», 197 (in Ukrainian).
- Pryimak, V. M. (2008) *Pryiniattia upravlinskykh rishen*. [Acceptance of administrative decisions]. Kyiv : Atika. (in Ukrainian).
- Smyrnova, I. L. (2018, June 17) *Praktychne zastosuvannya interaktyvnykh metodiv pry vyvchenni profesiino-oriientovanykh dystsyplin u lotnomu navchalnomu zakladi* [Practical application of interactive methods at a study professionally oriented disciplines in flying educational establishment]. (Electronic edition). Retrieved from: file:///C:/Users/Admin/Downloads/10238-26469-1-SM.pdf (in Ukrainian).
- Torichnyi, O. (2016) Potentsial interaktyvnykh tekhnolohii u formuvanni fakhovoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv [Potential of interactive technologies is in forming of professional competence of future border officers-guards]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy*. Vyp. 2. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2016_2_9/. – (in Ukrainian).
- Trotskyi, R. S. (2018) *Formuvannia hotovnosti do upravlinskoi diialnosti kursantiv vyshchykh navchalnykh zakladiv MVS Ukrainy u fakhovii pidhotovtsi*. [Forming of readiness is to administrative activity of students of higher educational establishments of MIA of Ukraine in professional preparation]. (Abstract of candidate's thesis). Kyiv. Ukraine (in Ukrainian).
- Vasyshchev, V. S., Mirshuk, O. Ie. & Ishchenko, S. O. (2018) *Orhanizatsiia roboty z osobovym skladom v pidrozdilakh Natsionalnoi hvardii Ukrainy*. [Organization of work is with a personnel in subsections of the National household troops of Ukraine]. Kharkiv: NANHU. (in Ukrainian).

Інформація про автора:

Загребельний Олександр Васильович:
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1449-6257>, аспірант кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61000
 e-mail: zagrebus@ukr.net

Information about the author:

Zahrebelny Olexander Vasylovych:
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1449-6257>; postgraduate student of the department of general pedagogy and pedagogy of higher education, Kharkiv National Pedagogical University G.S. Skovoroda University, Valentynivska st., 2, Kharkiv, Ukraine, 61000
 e-mail: zagrebus@ukr.net

Цитуйте цю статтю як: Загребельний О.В. Нові освітні орієнтири формування готовності майбутніх правоохоронців до професійної самореалізації в роботі з особовим складом. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2018. № 45 С. 71-84.
<http://doi.org/10.5281/zenodo.2620585>

Дата надходження статті до редакції: 28.09.2018
 Стаття прийнята до друку: 12.10.2018